

Democràcies: internacionalització

La millora ètica i funcional de les democràcies presenta com a mínim tres dimensions en l'àmbit dels drets, les institucions i els procediments: més liberalisme polític i social, més democràcia i més internacionalització.

Més liberalisme polític i social, d'una banda, en la regulació dels drets cívics, polítics i socioeconòmics que permeti ampliar l'esfera de les llibertats i alhora lluitar contra la pobresa, les desigualtats i l'exclusió social (redistribució i benestar) i, de l'altra, en la regulació dels drets col·lectius de les societats nacionalment diferenciades (reconeixement i autogovern). Més socialdemocràcia i més pluralisme.

Més democràcia, tant en relació a l'augment del grau de participació dels ciutadans en processos de decisió que els afecten, com en relació al control polític i legal dels poders fàctics econòmics, polítics i socials.

Més internacionalització. Les democràcies modernes s'han construït i s'han pensat des dels estats. Tanmateix, el món està globalitzant-se en molts terrenys (econòmics, financers, tecnològics, culturals, ecològics, de seguretat, etc.). Les institucions i els procediments de les democràcies són actualment molt insuficients per tirar endavant els valors i els objectius associats tant al liberalisme polític i l'equitat social com a la democràcia. La Unió Europea hi és en bona part per construir, però ja resulta petita en àmbits que requeririen regulacions més globals.

Sabem que les dimensions liberal i democràtica de les democràcies modernes mostren tant aspectes complementaris com contradictoris entre si, però que totes dues resulten imprescindibles en qualsevol projecte emancipador. També sabem que tant el liberalisme polític sense democràcia com les democràcies sense liberalisme polític han mostrat rostres autoritaris. Aquest és un tema clàssic de la teoria política contemporània. Però actualment cal afegir-hi la dimensió de la internacionalització.

S'acostuma a dir que les crisis presenten un costat positiu: signifiquen una *finestra d'oportunitat* per millorar aspectes que queden marginats en temps de bonança. Tanmateix, la crisi financera i econòmica que va esclatar l'any 2008 no ha suposat de moment cap avenç significatiu en la millora de les democràcies. La finestra segueix tancada. De fet, ni tan sols hi ha garantia que una crisi com aquesta no es repeteixi en el futur i amb la mateixa intensitat.

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

A escala europea, les classes mitjanes i populars s'han empobrit, les desigualtats i els nivells d'atur –especialment als estats del sud– han augmentat, el deute públic suposa una llosa, un avançar permanent amb el fre de mà posat, mentre que el petit grup dels ciutadans superrics va augmentant el seu patrimoni i la seva influència. L'economia financera, que va causar la crisi, segueix dominant molt més enllà del pes de l'economia productiva (es calcula que la importància relativa entre els dos tipus d'economia en els països des-

querra més o menys populista i més o menys conceptualment banal en països del sud. Això afegeix incerteses addicionals a l'equació.

Tanmateix, a escala estatal no hi ha alternatives plausibles en un món global. La socialdemocràcia en un sol país està gairebé morta i les polítiques conservadores d'austeritat han fracassat com a direcció genèrica de futur. Mentre no hi hagi regulacions internacionals efectives (institucions de govern amb separació de poders, fiscalitat, tribunals internacionals, etc.), els mercats financers seguiran imposant la seva lògica per sobre dels governs escollits en les democràcies. El frau fiscal o la corrupció no es poden combatre eficaçment sense l'existència de mesures internacionals (les xifres de l'estat espanyol son d'escàndol). Caldria establir taxes globals als grans patrimonis. Unes taxes que només poden ser eficaces amb regulacions internacionals. Sense internacionalització política el pes i la qualitat de les democràcies s'anirà degradant.

Sabem que en el desenvolupament dels estats de dret va prevaldre primer la lògica del liberalisme polític, durant un segle. Posteriorment aquesta lògica es va anar democratitzant amb la incorporació de drets abans inexistents (associació, vaga, sufragi universal masculí i femení, etc.). Van ser drets que va costar molt arrencar a les Constitucions del primer liberalisme. El motor d'aquest canvi van ser bàsicament la industrialització i les lluites de les classes treballadores. En l'actualitat no existeix una col·lectivitat política, unes institucions paral·leles al que van significar els estats liberals de dret després de les revolucions angle-

sa, americana i francesa de la modernitat. Cal construir aquestes institucions. Un exemple, encara molt precari, és el Tribunal Penal Internacional, l'autoritat del qual no és reconeguda per bona part d'estats decisius.

Tanmateix, en el futur immediat no es preveu cap internacionalització política general solvent. Els estats seguiran sent actors polítics importants. La UE seguirà sent un club d'estats. Malgrat que estiguin arruïnats o pràcticament en fallida (Grècia), els estats són i seguiran sent actors en el tauler de joc internacional. Les mesures envers una col·lectivitat política internacional de dret, si es fa, es farà des dels estats. En l'actualitat si no tens un estat propi, pràcticament no existeixes. Per a Catalunya un futur millor vol dir, alhora, tenir estat propi i més internacionalització política. Dos components per a la qualitat democràtica futura del país.

MICHAEL DALDER / REUTERS

El rescat de bancs privats, l'empobriment de la població i les pràctiques de corrupció constitueixen una presa de pèl sistèmica

envolupats és de tres a un). La conclusió és que la combinació entre el rescat dels bancs privats, l'empobriment de la majoria de la població (classes mitjanes i populars) i les pràctiques de corrupció pública i privada no combatudes amb eficàcia des de les institucions i les lleis estan suposant una immensa presa de pèl per a la immensa majoria dels ciutadans. Es tracta d'una, diguem-ne, presa de pèl sistèmica.

L'energia de protesta ha cristallitzat en moviments socials d'extrema dreta xenòfoba i antieuropea en alguns estats del centre i del nord del continent i en una es-